

fotografie a podrobné rejstříky na konci knihy (celkem 12 stran českých a latinských jmen organizmů) umožnily autorům uplatnit biologický a ekologický akcent a zůstat na pomezí biogeografie a eko-biologie. Při košatosti biologie a ekologie bude ovšem každý specializovaný čtenář neuspokojený, protože svou problematiku najde dotčenou jen v obrysech nebo zcela opominutou. Leč množstvím a proporcemi látky kniha reaguje nejen na současný stav přírodovědy, ale také na zájmy studentů i rozdělení tematiky na domovské univerzitě autorů. To může být příčinou např. absence klíčového pojednání o energo-materiálové a informační genetické komplexitě ekosystémů – (makro)biomů. Vzhledem k rozsáhlé přeměně biomů lidskými zásahy by se hodilo v textu a pod obrázky „rozšíření“ jednotlivých biomů opakovat, že jde o rekonstrukci jejich potenciálního areálu. Tak lze zabránit zklamání, které by mohl čtenář zažít při dálkovém přeletu kontinentů; přelidněná Země již posunula hranice všech biomů a pokryla jejich plochu mozaikou kulturních porostů nebo polopřirodních derivátů.

Nepovažuji za vhodné zde upozorňovat na malé chyby, jaké vznikly při sepsání rukopisu anebo při jeho tisku. Pořadatel seznamu literatury jistě původně neměl v úmyslu ztrojnásobit některé citace v seznamu literatury a nakladatelství Scientia určitě nepočítalo s tím, že se vazba knihy rozpadne po několiketerém otevření. Jako recenzent dávám autorům knihy „Ekologie a rozšíření biomů na Zemi“ plné uznání a přeji, aby jejich dílo studentům usnadňovalo pochopení celistvosti naší planety a cestující veřejnosti otevřelo vstup do všech koutů Země.

Jan J e n í k

ZPRÁVY O LITERATUŘE / BOOK REVIEWS

Č e ř o v s k ý J., P o d h á j s k á Z. & T u r o ň o v á D. [eds]

Botanicky významná území České republiky

AOPK ČR, Praha, 2007, 408 p.

Recenzovaná publikace je jedním z produktů poměrně hojně vydavatelské činnosti Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Obsah knihy samotné je zpracován profesionálně s minimem překlepů a faktických chyb (mezi pověstné výjimky patří popisek fotografie na str. 163: *Astragalus exscapus* patří mezi silně ohrožené rostliny jak podle ČS, tak podle vyhlášky, nikoliv mezi druhy kriticky ohrožené), bohatá je fotografická dokumentace, až na výjimky tvořená kvalitními fotografiemi; jedna z mála nepřilíhš provedených fotografií zachycuje vláskaček tajemný (str. 79). Všechna území jsou doplněna ortofotomapami, což je v případě rozsáhlých území jako jsou např. Bílé Karpaty, Krkonoše či České Švýcarsko poněkud samoúčelné, zvláště pokud mapky zabírají necelou půlstránku, zatímco nesrovnatelně menší Borkovická blata mají ortofotomapsu přes stránku celou. Jedna výška směřuje také k obálce – když už je publikace vytištěna coby reprezentativní na křídovém papíře, byla by rozhodně vhodnější pevná obálka a pořádná vazba (po roce užívání se publikace rozpadla na jednotlivé listy).

Text k jednotlivým územím je dobře strukturován a obsahuje následující kapitoly: stručná charakteristika území, územní ochrana, botanický význam území, ohrožení a problematika ochrany území, výzkum, využití území, údaje o biotopech podle systému EUNIS a jejich pokrývnosti, management území, plán péče, druhy kritéria A, vybraná literatura a jméno zpracovatele.

Z formálního hlediska jde o publikaci poměrně vydařenou a zajímavou nejen pro botaniky zabývající se cévnatými rostlinami, ale i pro mykology či bryology, jsou zde totiž zařazeny i z jejich pohledu významné lokality (např. Luční, Velký vrch u Vršovic).

Předmětem recenze sice není způsob výběru (identifikace) botanicky významných území (který byl alespoň částečně předem dán), ale neopustím si několik připomínek. Z botanicky bohatých a významných

území mi zde chybí například jakékoliv území ve Džbanu či lesy a slatinné louky mezi Rožďalovicemi a Městcem Králové. Do soustavy Botanicky významných území jsou zjednodušeně řečeno zařazena území „profláknutá“, která ve valné většině již požívají územní ochrany (ať už maloplošné nebo velkoplošné), nebo jsou zařazena do soustavy evropsky významných lokalit. Z tohoto hlediska se zdá, že další přízvisko (v tomto případě „botanicky významné území“) není nic nového či přínosného pro ochranu rostlinstva. Příkladem může být Libický luh: území je národní přírodní rezervací, patří mezi evropsky významné lokality (NATURA 2000) a je nejvýznamnějším lužním lesem v Čechách; což ovšem nic nemění na tom, že zde probíhá katastrofální lesní hospodaření a velmi cenné, druhově bohaté vlhké louky nejsou pravidelně sečeny (takže z nich zmizely mimo jiné cenné mokřadní pampelišky a další rostliny jsou na silném ústupu).

Ale to je vpravdě již mimo rámec této recenze.

Michal Š t e f á n e k

ZPRÁVY O LITERATUŘE / BOOK REVIEWS

K i r á l y G. [ed.]

Vörös Lista. A magyarországi edényes flóra veszélyezett fajai [Červený seznam cévnatých rostlin Maďarska]

Saját kiadás [vlastním nákladem]. Lövérrint, Sopron, 2007, 73 p., ISBN 978-963-06-2774-0

Celkem 18 autorů se po téměř 20 letech podílelo na sestavení nového červeného seznamu cévnatých rostlin Maďarska. Přestože je práce psána maďarsky, jsou aspoň záhlaví kapitol a tabulek doplněna anglickým překladem a hlavně jednostránkový anglický souhrn umožňuje vcelku bezproblémové užití publikace i mimo hranice Maďarska, i když některé detaily zůstanou asi bez hlubšího studia utajeny. Práce obsahuje osm „tabulek“. Obsahují:

- kategorie posledního publikovaného maďarského červeného seznamu (Németh 1989);
- kategorie založené na systému IUCN z roku 2001;
- posun v počtech druhů v rámci jednotlivých kategorií za oněch téměř 20 uplynulých let. Celkový počet druhů v novém seznamu se zvětšil na 765 z původních 590, což je při udávaném počtu 2200 indigenních druhů 35 %. Jen pro srovnání z České republiky se udává 4,5 % vyhynulých a nezvěstných taxonů a 45 % taxonů v různém stupni ohrožení;
- skupiny kritických druhů a rodů, které nejsou v červeném seznamu podchyceny (*Hieracium*, *Molinia coerulea*, *Ranunculus auricomus*, *Rubus*, *Taraxacum*, *Thymus*), což ale neplatí absolutně. Rod *Hieracium* je v seznamu zastoupen deseti druhy, *Taraxacum* třemi, *Rubus* je zde pouze jeden;
- vlastní červený seznam abecedně řazených taxonů na 46 stranách;
- taxony označené Némethem jako ohrožené, ale nepodchycené v novém seznamu (81 taxonů);
- osm taxonů s nejistými daty nepodchycené v seznamu;
- cévnaté rostliny chráněné zákonem z roku 2005, ale v Maďarsku neohrožené (103 taxony).

V seznamu jsou u jednotlivých taxonů uvedeny Némethovy kategorie, kategorie IUCN a případná ochrana podle maďarských zákonů. Často se vyskytují stručné poznámky s odkazy na literaturu, jejíž přehled na 13 stranách celou publikaci uzavírá. Jednotlivé citace jsou včetně překladu maďarských názvů, což je jistě u tohoto jazyka vítané. Když se vezme v úvahu, že většina z nich je novějšího data a že jsou často z časopisů, které nejsou obecně známé a přístupné, může být i samotná tato část pro naše botaniky zajímavá. V seznamu jsou podchyceny i některé archeofyty a neofyty (*Acorus calamus*, *Asperula orientalis*, *Eranthis hyemalis*, *Helminthia echinoides*, *Nicandra physalodes*, *Thladiantha dubia*) a v záplavě maďarských jmen mile zapůsobí jméno autorky kresby na titulní straně obálky – Jana Tábořská. Jednoznačnou nevýhodou